

ที่ ปช ๐๐๐๓/ ๐๐๐ ๓๗

สำนักงาน ป.ป.ช.
ถนนนนทบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๔ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สพต.รับที่ ๒๕
วันที่ 14 ต.ค. 2558
เวลา 1๒.๐2

สิ่งที่ส่งมาด้วย มาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยปัจจุบันปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทวีความรุนแรงขึ้น ทั้งที่เกิดจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ฯลฯ และพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ฯลฯ ของเกษตรกรในพื้นที่เอง หรือมีผู้มีอิทธิพลให้การสนับสนุนโดยการกว้านซื้อที่ดินที่ชาวบ้านบุกรุกไว้แล้ว หรือใช้วิธีจ้างวานให้ชาวบ้านบุกรุกพื้นที่ ทั้งเพื่อการเกษตรกรรมและการสร้างที่พักอาศัย รีสอร์ท มีการลักลอบทำไม้ ตัดไม้โดยเฉาะอย่างยิ่ง ไม้พะยุง เพื่อส่งขายประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศเวียดนามและจีน ผ่านทางแม่น้ำโขง เนื่องจากไม้พะยุงมีราคาสูง สาเหตุที่สำคัญในการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ คือ การที่กลไกหลักในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ขาดประสิทธิภาพ กล่าวคือ การดำเนินงานของภาครัฐที่ผ่านมาขาดความเป็นเอกภาพ นโยบายขาดความชัดเจน และต่อเนื่อง หน่วยงานที่รับผิดชอบขาดแคลนทรัพยากรทางการบริหาร ทำให้ไม่สามารถใช้อำนาจตามกฎหมาย ได้อย่างเต็มที่ กฎหมายมีบทลงโทษต่ำและขาดการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วน มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด ทุจริตหรือเอกรงกลัวอิทธิพล รวมถึงเมื่อจะกระทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด กลับมีแรงเสียดทานจากสังคม ทำให้เกิดการละเลยต่อการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยอ้อมต่อประเทศในวงกว้าง

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ศึกษาปัญหาเรื่องตามกรณีดังกล่าวทั้งระบบ ทั้งด้านมาตรการป้องกันการทุจริต และมาตรการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัจจัยที่เอื้อต่อการทุจริต โดยใช้หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง และทฤษฎีการบริหารธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นกรอบแนวคิด รวมทั้งศึกษากฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และเห็นสมควรเสนอมาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตามนัยมาตรา ๑๙ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีมาตรการ ดังนี้

๑. มาตรการด้านนโยบาย

๑.๑ กำหนดให้ “การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้” เป็นวาระแห่งชาติ และให้คงเป้าหมายพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศไว้ในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ ตามนโยบายป่าไม้แห่งชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ ๒ ประการ คือ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายาก และป้องกันภัยธรรมชาติอันเกิดจากน้ำท่วม และการพังทลายของดิน ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัยและนันทนาการของประชาชนในอัตราร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ และป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้และป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ในอัตราร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ

๑.๒ รัฐบาล...

๑.๒ รัฐบาลต้องควบคุมไม่ให้มีการปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมันรวมถึงพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด ในพื้นที่ป่าไม้อย่างจริงจัง

๑.๓ รัฐบาลต้องขอความร่วมมือภาคเอกชนไม่ให้เกิดการสนับสนุนหรือส่งเสริมการปลูกหรือรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรหรือผลิตผลอื่นใด ที่ผลิตในพื้นที่ป่าไม้หรือพื้นที่หวงห้ามของรัฐที่ถูกบุกรุก

๑.๔ ยุติโครงการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศของกรมที่ดิน หากจะดำเนินการต่อไป ต้องให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่มีส่วนร่วมมากกว่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

๑.๕ ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบเร่งดำเนินการจัดทำวางแผนที่ดินและแผนที่รูปแปลงที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด คือ ๑ : ๔,๐๐๐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๐ และ ข้อ ๑๓ ให้แล้วเสร็จภายใน ๕ ปี โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนแล้วเสร็จ

๑.๖ ผลักดันให้มีการนำโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังดำเนินการมาขยายผล ซึ่งเป็นโครงการที่จัดทำฐานข้อมูลแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ตามแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงของทุกหน่วยงาน ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมธนารักษ์ และกรมที่ดิน รวมถึงป่าตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ด้วยในมาตราส่วนเดียวกัน คือ ๑ : ๔,๐๐๐ เป็นการกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่าไม้แต่ละประเภทในความรับผิดชอบของหน่วยงานตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงให้ชัดเจน ทั้งพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ที่ถูกบุกรุก และต้องกำหนดแนวเขตพื้นที่ทับซ้อนที่เป็นปัญหาในเรื่องสิทธิในที่ดินที่รอการพิสูจน์สิทธิให้ชัดเจนเช่นกัน

๑.๗ รัฐบาลต้องสนับสนุนและเร่งรัดการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐ (Reshape) ที่ยังค้างอยู่ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี โดยรัฐต้องสนับสนุนงบประมาณและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดและสื่อมวลชน มีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าว เพื่อให้ยอมรับแนวเขตพื้นที่ป่าไม้ที่ยังไม่ถูกบุกรุกให้ชัดเจนร่วมกัน

๑.๘ รัฐบาลต้องเร่งรัดการพิสูจน์สิทธิครอบครองในที่ดินป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ให้แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี พร้อมทั้งกำหนดแนวทางดำเนินการรับรองสิทธิและการเยียวยา ผู้ที่ได้รับผลกระทบให้เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยรัฐต้องให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ

๑.๙ รัฐต้องกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยส่งเสริมและเผยแพร่แนวความคิดเกี่ยวกับป่าชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อให้มีการจัดตั้งป่าชุมชนขึ้นในทุกชุมชนที่มีพื้นที่ป่าไม้ เป็นการให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุลตามแนวพระราชเสาวนีย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณแนวกันชนรอยต่อระหว่างพื้นที่ป่าไม้และที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ

๑.๑๐ ทบทวนนโยบายการจัดการกับพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ใหม่ โดยให้ ส.ป.ก. ดำเนินการ ดังนี้

๑) เร่งรัดการจัดสรรแบ่งแปลงที่ดินในพื้นที่ ส.ป.ก. ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวต้องส่งมอบที่ดินส่วนที่ยังจัดสรรแบ่งแปลงไม่แล้วเสร็จคืนแก่กรมป่าไม้ หรือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้มีการฟื้นฟูสภาพป่า และประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติฯ แล้วแต่กรณีต่อไป

๒) ดูแลราษฎรที่ทำกินบนที่ดินที่ได้จัดสรรแบ่งแปลงไว้แล้ว โดยพัฒนาการเกษตร แหล่งน้ำ การตลาด และหน้าที่อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้ราษฎรที่อยู่ในที่ดินที่ได้รับการจัดสรรแบ่งแปลงแล้ว สามารถดำรงชีพได้โดยไม่ต้องขายสิทธิให้ใคร

๓) สำรวจ...

๓) สำรว่าราชฎรที่ด้ร้การจ้ดสรได้ทำกนบนที่ด้นแปลงน้ตามเงื่อนไขในการปฎฐรที่ด้นหรอม่ หากม่เป็นไปตามเงื่อนไข ให้ด้าเนนการตามกฏหมายโดยเคร่งครัด หากม่ทำกนถอว่าสทธิต่ด้ร้หมดไป ต้องทำการเพิกถอนสทธิต่เพื่จ้ดสรแบ่งแปลงให้ราชฎรรายอื่นต่อไป

๔) ให้ ส.ป.ก. และกรมป่าไม้ร่วมน้ร่งด้าเนนการสำรว่าพื้นที่ที่ยังมีสภาพป่า เพื่ร่งคินให้กรมป่าไม้ให้แล้วเสร้จภายใน ๑ ปี

๑.๑๑ รัฐบาลต้องเพิ่มประสทธิภาพในการปฎฐบัตงานที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้ ดังนี้

๑) รวมกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเข้าด้วกัน เพื่ให้การป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าม่มีเอกภาพ

๒) จ้ดตั้งสำนักงานป่าไม้จ้งหวัด สำนักงานป่าไม้อำเภอ ให้เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่โดยตรงและมีความใกล้ชิดกับพื้นที่และประชาชน เหมือนก่อนการปฎฐระบบราชการ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๓) ต้องสร้างขวัญและกำลังใจอีกทั้งหลักประกันให้เจ้าหน้าที่สามารถปกป้องผืนป่าได้ อย่างม่หวั่นไหว หนักน่น มั่นคง โดยมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ พิจารณาทบทวนเรื่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการก้การดูแลผืนป่าจำนวนร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ อย่างแท้จริง ได้แก่ เรื่งโครงสร้างของหน่วยงาน อัตรากำลังใจของเจ้าหน้าที่ทั้งที่เป็นข้าราชการและลูกจ้าง เบี้ยเลี้ยงหรือค่าตอบแทนอื่นของแต่ละหน่วยงานที่ต้องลาดตระเวนในพื้นที่ ค่าน้ำมนเชื้อเพลิงในการลาดตระเวน แต่ละเดือน เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน อาทิ รถยนต์ อาวุธปืน และเครื่องแสดงระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : GPS) ฯลฯ ส่งเสริมให้มีหลักประกันสวัสดิการและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฎฐบัตงานและสิ่งจูงใจในการปฎฐบัตงาน ให้มีความเหมาะสมควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกในการทำงาน เพื่ให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจที่ดี มีความหนักน่น เช่น เงินรางวัลสำหรับการชี้เบาะแส หรือการนำจับ เป็นต้น รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับป่าไม้ทั้งที่เป็นข้าราชการและลูกจ้าง โดยให้ความรู้ทักษะทั้งด้านเทคนิคเกี่ยวกับป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ด้านกฎหมาย และอื่น ๆ ที่จำเป็นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

๒. มาตรการด้านบริหารจัดการ

๒.๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) นำมาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ไปพิจารณากำหนดเป็นตัวชี้วัดในการปฎฐบัตงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ ให้มียุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในระดับชาติ โดยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จ้ดทำยุทธศาสตร์และแผนป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ร่วมน้กัน โดยจ้ดลำดับความสำคัญของผืนป่าตามสภาพลุ่มน้ำที่ต้องมีการเฝ้าระวังการบุกรุก และให้มีการระดมหรือสนธิกำลังเพื่ “ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้” ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน เช่น กรณีพื้นที่ที่คาดว่าจะมีการลักลอบตัดไม้พะยุงหรือพื้นที่ที่คาดว่าจะถูกบุกรุกเพื่ทำ รีสอร์ท ปลุกพืชเชิงเดี่ยว หรือปลุกพืชเศรษฐกิจ เพื่ให้มียุทธศาสตร์การแก้ไข้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และลุ่มน้ำร่วมน้กัน

๒.๓ ให้จ้งหวัดที่มีพื้นที่ป่าจ้ดทำยุทธศาสตร์ในการป้องกันการบุกรุก การฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้ของจ้งหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และสามารถปฎฐบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และยุทธศาสตร์การพัฒนาจ้งหวัดโดยรวม ต้องม่ขัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์การป้องกันการบุกรุก การฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าไม้ของจ้งหวัด

๒.๔ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาป่าไม้ดำเนินการปรับปรุงป่าเสื่อมโทรมที่ยังสามารถฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพป่าสมบูรณ์ได้อย่างเร่งด่วน

๒.๕ องค์การรับผิดชอบ

๑) ในส่วนกลางให้มีศูนย์กลางการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้โดยรวม เน้นการบริหารจัดการผืนป่า และลุ่มน้ำ อาจดำเนินการในรูปของคณะกรรมการที่ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานอย่างจริงจัง ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ป่าไม้โดยตรงอย่างน้อย ๖ หน่วยงาน ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมธนารักษ์ และกรมที่ดิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง และกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA)

๒) ในส่วนภูมิภาคให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการบริหารจัดการป่าไม้ของจังหวัด โดยกำหนดให้ชุมชนในพื้นที่ทุกภาคส่วนร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ตลอดจนสื่อมวลชน ร่วมเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบการบริหารจัดการป่าไม้ของจังหวัดอย่างแท้จริง

๒.๖ จัดทำระบบฐานข้อมูลผืนป่า และลุ่มน้ำทั่วประเทศ ให้เป็นระบบเดียวกัน ใช้ร่วมกันทุกหน่วยงาน และเพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการและสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๗ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจังหวัดเผยแพร่ข้อมูลแผนที่ป่าไม้ทุกประเภททุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและสามารถสืบค้นได้ทางอินเทอร์เน็ต และรณรงค์ให้ประชาชนไม่ให้การสนับสนุนการประกอบกิจการใด ๆ ที่กระทำในป่าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒.๘ สร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ โดย กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต้องชี้แจงทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์เรื่องเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป ให้เข้าใจขั้นตอนการทำงานของภาครัฐในเรื่องการดำเนินการกับผู้บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ๒ กรณี ดังนี้

๑) ขั้นตอนดำเนินการ ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวน พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนที่ต้องมีการไล่รื้อผู้ที่บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ต้องมีการจัดทำบัญชีและประกาศให้ทราบทั่วกันอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๒) คดีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ที่มีการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการแล้ว แต่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง เนื่องจากเห็นว่าขาดเจตนาบุกรุก หรือด้วยเหตุผลใดก็ตาม หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบพื้นที่ป่าไม้นั้น ๆ ต้องเผยแพร่ข้อมูลและชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้บุกรุกและต่อสาธารณะ ว่าการสั่งไม่ฟ้องดังกล่าวมิได้หมายถึงผู้นั้นมิได้บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ดังนั้น หน่วยงานนั้น ๆ จึงยังสามารถดำเนินการต่อผู้บุกรุกตามที่กฎหมายของหน่วยงานนั้น ๆ ให้อำนาจไว้ได้

๒.๙ การดำเนินการกับผู้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และอุทยานแห่งชาติ ส่วนที่เป็นบ้านพักตากอากาศหรือแหล่งท่องเที่ยว ให้ดำเนินการตามแนวทางที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอไว้แล้ว ดังนี้

๑) กรณีที่เป็นผู้บุกรุกเข้าแผ้วถางพื้นที่ป่าไม้โดยเจตนาชัดเจน ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ แล้ว ถือว่าเป็นผู้เข้าครอบครองที่ดินในเขตป่าไม้โดยไม่สุจริต รัฐต้อง

ดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยไม่มีการให้สิทธิใด ๆ แก่บุคคลดังกล่าว ทั้งที่เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒) กรณีที่เป็นผู้รับโอนสิทธิจากผู้บุกรุกตาม (๒.๖.๑) โดยเป็นผู้ที่รู้เห็นเป็นใจ หรือจ้างวาน หรือส่งเสริมให้มีการบุกรุก เพื่อที่จะรับโอนสิทธินั้นมาเป็นของตน ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ไม่สุจริตด้วย รัฐต้องดำเนินการทางกฎหมายโดยเฉียบขาดเช่นเดียวกัน

๓) กรณีราษฎรที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินอยู่ก่อน หรือภายหลังการประกาศเป็นเขตป่าไม้ครั้งแรก และมีการโอนสิทธิไปยังบุคคลอื่นหรือที่เปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน แม้หน่วยงานของรัฐจะได้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมายโดยการยึดพื้นที่คืนแล้วก็ตาม ถ้าเป็นผู้ที่ได้กระทำการโดยสุจริต ควรจะได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ต่อไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ระยะเวลา ๑๕ ปี ในกรณีทั่ว ๆ ไป หรือ ๑๐ ปี หรือน้อยกว่าในกรณีที่พื้นที่ต้นน้ำหรือพื้นที่ล่อแหลมต่อระบบนิเวศ โดยทั้งสองกรณีจะต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขให้ก่อสร้างสิ่งใดเพิ่มเติม และให้ปลูกต้นไม้และปลูกป่าตามที่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เห็นสมควรกำหนดให้เต็มพื้นที่ และไม่ให้มีการกระทำในลักษณะที่เป็นการคุกคามต่อระบบนิเวศ หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไข จะต้องให้ออกไปจากพื้นที่ทันที เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอที่จะทำการฟื้นฟูป่าปลูกป่า อีกทั้งยังมีอัตราการกำลึงบุคลากรไม่เพียงพอที่จะเข้าไปดำเนินการคุ้มครองป้องกันและดูแลรักษาสภาพป่าได้อย่างทั่วถึง ซึ่งอาจทำให้มีผู้บุกรุกพื้นที่ป่ารายใหม่เพิ่มเติมอย่างไม่ยั้งมือ จึงต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีที่ทำให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ด้วย ทำให้รัฐได้พื้นที่ป่าไม้หรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ยืนต้นเพิ่มขึ้นอีกมากขึ้นยังเป็นกุศโลบายในการฟื้นฟูป่าให้สมบูรณ์ขึ้นได้โดยวิธีการที่ประหยัดงบประมาณและบุคลากรภาครัฐ

๒.๑๐ ดำเนินการกับเกษตรกรที่บุกรุกพื้นที่ป่าไม้โดยการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและพืชเศรษฐกิจ โดยนำแนวการให้ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสร็จที่ ๐๐๘๗/๒๕๓๖ เรื่อง การเก็บหาผลปาล์ม น้ำมัน และกริถยางพาราในเขตป่าสงวนแห่งชาติมาปรับใช้ กล่าวคือ ให้กรมป่าไม้ปฏิบัติต่อเกษตรกรผู้บุกรุกเช่นเดียวกับผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในป่าสงวนแห่งชาติได้ ในกรณีตามมาตรา ๑๖ (๑) และตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และเกษตรกรที่ประสงค์จะเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องขออนุญาตเก็บหาของป่า ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ และต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าสำหรับของป่าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้กับกรมป่าไม้ด้วย

๒.๑๑ ให้กรมสรรพากรตรวจสอบว่าผู้ประกอบการในพื้นที่ป่าไม้มีการชำระภาษีเงินได้ถูกต้องหรือไม่

๒.๑๒ การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในพื้นที่ที่มีเขตติดต่อกับพื้นที่ป่าไม้หรืออยู่ในพื้นที่ป่าไม้ คณะกรรมการตรวจพิสูจน์ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้อ ๑๐ (๓) ต้องรับฟังความเห็นของประชาชนและชุมชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในพื้นที่ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาทุกครั้ง

๒.๑๓ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนและชุมชนในพื้นที่มีความรักและหวงแหนพื้นที่ป่าไม้ ช่วยกันป้องกันและดูแลรักษาป่าให้ยั่งยืน

๒.๑๔ ต้องดำเนินการตามกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในขณะที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นในอดีตอย่างเร่งด่วน โดยเร่งรัดทำการสอบสวนเพื่อเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบในขณะนั้น

ทั้งคดีอาญา คดีแพ่ง และดำเนินการลงโทษทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในช่วงระหว่างเวลาที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างจริงจัง

๒.๑๕ กรณีที่มีการออกเอกสารสิทธิในพื้นที่ป่าไม้ หรือภายหลังจากการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐไว้ชัดเจนแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมรับผิดชอบทั้งทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญา

๓. มาตรการด้านกฎหมาย

๓.๑ เพิ่มบทลงโทษแก่ผู้บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ให้สูงขึ้น

๓.๒ กรณีที่มีผู้จ้างวาน สั่ง ใช้ หรือให้การสนับสนุนอื่นใดให้ผู้อื่นตัดไม้ ทำลายป่า หรือบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ เพื่อการใด ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน หรือพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด หรือเพื่อทำบ้านพักตากอากาศ ต้องมีการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายในฐานะผู้ใช้และผู้สนับสนุนให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๖ อย่างจริงจัง และให้มีการประกาศให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงเขตพื้นที่หวงห้ามของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือกรมป่าไม้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งประกาศรายชื่อผู้ที่บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ให้ทราบทั่วกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทุนที่ให้การสนับสนุนชาวบ้านทำการเกษตร และแจ้งรายชื่อกษตรกรที่บุกรุกป่าให้นายทุนดังกล่าวทราบเพื่อป้องกันไม่ให้มีการส่งเสริมให้มีการบุกรุกป่าเพิ่มขึ้น อันจะเข้าข่ายการเป็นผู้สนับสนุนซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมาย

๓.๓ ดำเนินการกับทรัพย์สินของกลางที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๖๔ ทวิ และ ๖๔ ตรี โดยให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดให้รับของกลางที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่ใช้ในการกระทำความผิดได้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๖๔ ทวิ และบทยกเว้นให้คืนทรัพย์สินของกลางได้ ตามมาตรา ๖๔ ตรีอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้มีการนำทรัพย์สินดังกล่าวกลับมาใช้ในการกระทำความผิดได้อีก

๓.๔ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาป่าไม้ ให้มีการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุลตามแนวพระราชเสาวนีย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณแนวกันชนรอยต่อระหว่างพื้นที่ป่าไม้และที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ

๓.๕ ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติให้เข้มข้น โปร่งใสมากขึ้น

๓.๖ ต้องมีมาตรการทางกฎหมายห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือบริการอื่นใดของรัฐในพื้นที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ทั้งในการให้บ้านเลขที่ น้ำประปา ไฟฟ้า การส่งเสริมอาชีพ การจดทะเบียนสถานประกอบการ พร้อมทั้งให้มีมาตรการลงโทษสำหรับผู้จัดทำบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือบริการอื่นใดในพื้นที่ที่ถูกบุกรุก และให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้านเพื่อป้องกันมิให้มีการอ้างสิทธิการขอรับบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่น ๆ ด้วย

๓.๗ ต้องมีมาตรการทางกฎหมายลงโทษ ผู้ซื้อ และผู้ขายสิทธิในที่ดินที่เป็นเขตหวงห้ามของรัฐทุกประเภท เพื่อให้มีรายละเอียดชัดเจนและไม่กระทบต่อผู้ที่ได้รับเอกสารสิทธิโดยชอบก่อนประกาศเขตพื้นที่ป่าไม้

๓.๘ ควรมีกฎหมายจัดตั้งกองทุนหรือสนับสนุนงบประมาณเพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้แก่ชุมชนในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ลักษณะกองทุนหมุนเวียนโดยให้กระทรวงการคลังและ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันพิจารณา และควรนำรายได้จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้มาใช้เพื่อกิจการของกองทุน
รายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรเสรีณ พลเจียก)

เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักมาตรฐานการป้องกันการทุจริต

โทร. /โทรสาร ๐ ๒๕๒๘ ๔๘๐๐ ต่อ ๕๘๐๓

www.nacc.go.th